

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความหมายและความสำคัญ

การวิจัยเป็นเสมือนหัวใจพัฒนาของการศึกษา ทั้งนี้เพราะวิทยาการต่างๆในสังคมยุคปัจจุบันได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ตามสภาวะของความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีใหม่ๆที่มนุษย์ได้ศึกษา ค้นคว้า พัฒนาขึ้นมาในทุกๆด้าน การที่มนุษย์จะศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆใดๆก็ตาม ย่อมต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและทดลอง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งการแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การศึกษาไทยมีบทบาทในการพัฒนาสังคมไทยให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยช่วยให้คนในชาติมีค่านิยมที่ดี มีความรู้ความสามารถ การจัดการศึกษาเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป้าหมายที่สูงสุดของการจัดการศึกษาคือ การทำให้คนเป็นคนดีมีชีวิตที่ดีขึ้น และการหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยการใช้เทคนิค การวิจัยการศึกษา (โอบาส ตริปัญญา 2529:10 อ้างถึงในพีรวัฒน์ วงษ์พรม,2533) ซึ่งจะทำได้วิธีการในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิจัยทางการศึกษาเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงทางการศึกษา โดยเฉพาะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเพื่อแก้ไขงานด้านการศึกษา เช่น การวิเคราะห์วิจัยสื่อการเรียนการสอน กระบวนการสอน การติดตามและการประเมินผลในระยะยาวเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการด้านการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า การคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อพิจารณาแนวทางที่อาจใช้ได้ดีนำมาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางอื่นที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อยึดเป็นแนวปฏิบัติ การวิจัยการศึกษาได้เข้ามาสู่ระบบการศึกษาไทยมาแล้วไม่ต่ำกว่า 30 ปี (ประพัตร จาปาไทย 2530:29 อ้างถึงในพีรวัฒน์ วงษ์พรม,2533)

การดำเนินงานกิจกรรมการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยนั้น มีจุดเริ่มต้นในสถาบันทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยก่อน ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันเหล่านี้มีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับด้านระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา และนอกจากนี้ยังมีการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแผนการเรียนระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยนั้น นักศึกษาจะต้องทำวิทยานิพนธ์หรืองานวิจัย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดังกล่าว ในช่วงระยะยี่สิบปีที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการวิจัยมากขึ้นในวงการศึกษา ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาทุกระดับต่างก็หันมาสนใจและมีการตื่นตัวในการดำเนินการวิจัยยิ่งขึ้น และกิจกรรมการวิจัยในปัจจุบันนี้ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้และเรียนมาโดยตรงทางด้านระเบียบวิธีวิจัยเท่านั้น แต่ยังไม่ได้เผยแพร่ไปยังบุคลากรอื่น ๆ ที่มีความต้องการที่จะใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือของศาสตร์เพื่อแสวงหาความรู้อีกด้วย ซึ่งในที่นี้เท่าที่ปรากฏแน่ชัดกิจกรรมการวิจัยนั้นได้เผยแพร่ไปยังบุคลากรของหน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาพิเศษ และครูประจำการอีกด้วย (จริยา เสนบุตร, 2526:16)

ตามนโยบายการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุว่า ให้มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและองค์ความรู้ใหม่ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอนและต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535:20) กล่าวสรุปได้ว่า การวิจัยเป็นรากฐานของการสร้างและพัฒนาความรู้เทคโนโลยีใหม่ที่สามารถสร้างความก้าวหน้าให้แก่ประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงและมีลักษณะเป็นสังคมบริบททั้งในด้านสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค ความรู้และเทคโนโลยี รวมทั้งวัฒนธรรมต่าง ๆ คนไทยยังขาดความสามารถในการรับเทคโนโลยีมาใช้ หรือนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยนอกจากนี้ยังไม่สามารถผลิตสร้างหรือพัฒนาความรู้เทคโนโลยีและวัฒนธรรมไทยให้เจริญงอกงามได้ ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีหลายสิ่งซึ่งควรแก่การศึกษาและพัฒนาให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติความหลากหลายของชีวภาพ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาชาวบ้าน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540:82) จึงได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการวิจัยเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และการใช้ผลงานวิจัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงมีนโยบายให้การสนับสนุนและให้มีการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กองวิจัยทางการศึกษา (2529:38) ได้ระบุว่า ความมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ด้านการวิจัยและทำหน้าที่วิจัยโดยตรง และส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาต่างๆในโรงเรียน ซึ่งตรงกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาทั่วโลก (สมหวัง นิธิยานูวัฒน์, 2534:5) ระบุว่าแนวทางในการพัฒนาการศึกษาทั่วโลกได้พยายามให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535:22) กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการพึ่งตนเองขึ้นพื้นฐานของทรัพยากรท้องถิ่นโดยเร่งส่งเสริมการพัฒนาการวิจัย นับเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม งานวิจัยเป็นหน้าที่หลักของหน่วยงานวิชาการและสถาบันอุดมศึกษา ในขณะที่ประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงทิศทางไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าหน่วยงานและสถานศึกษาต่างๆ ได้จัดทำโครงการวิจัยในด้านเหล่านี้ตามความถนัด และตามศักยภาพที่มี ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนการท้าววิจัยอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2521:6) ได้กำหนดเรื่องของการวิจัยไว้ในจุดประสงค์ของแผนการศึกษา พุทธศักราช 2520 ว่า "รัฐพึงส่งเสริมการทดลองวิจัยเพื่อจะได้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงการศึกษาให้เหมาะสมอยู่เสมอ" ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พุทธศักราช 2525-2529 กำหนดนโยบายไว้ว่า "จะให้มีการสนับสนุนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ท้าววิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540) มาตรา 42กล่าวว่า" การเปิดโอกาสให้มีการหลักประกันด้านเสรีภาพในทางวิชาการโดยมีข้อบัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอนการวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ โดยรัฐจะให้ความคุ้มครอง" มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนางานอาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและ

วัฒนธรรมของชาติ ตรงกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาของ (ประเวศ วะสี, 2541:78) กล่าวว่า สร้างระบบวิจัยการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งต้องการความรู้ที่ได้จากการวิจัยระบบทุกขั้นตอน ควรมีการตั้งสถาบันวิจัยระบบการศึกษา เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทุนหน้าที่ส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้สามารถทำภารกิจได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งตั้งกองทุนวิจัยการศึกษา เพื่อสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาในทุกองค์ประกอบของระบบและกระบวนการ เพื่อให้ระบบการศึกษามีฐานอยู่ในความเป็นจริง ไม่ทำอะไรไปด้วยความมืดบอด ตรงกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความก้าวหน้าองค์กรกลางในการบริหารบุคคลคือ คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) วิธีการหนึ่งคือ (ก.ค.) เห็นว่าการที่จะทำให้ครูมีคุณภาพก็คือ การทำผลงานทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง เพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น ข้าราชการครูที่จะทำผลงานทางวิชาการ สามารถทำผลงานที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความสามารถของตน โดยผลงานนั้นจะต้องช่วยแก้ปัญหาหรือช่วยในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้นด้วย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครูมีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูรวมทั้งส่งเสริมวิทยะฐานะของครูจึงเห็นเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางในการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าในตำแหน่งวิชาการของครู

แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู สำนักงาน(ก.ค.) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายว่า สำนักงานข้าราชการครูเห็นสมควรดำเนินการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำผลงานวิจัย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยรวม จึงกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อ้างถึงใน โอภาส ตรีปัญญา, 2529:21-22) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยที่มีต่อการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงได้มีคำสั่งที่ 856/2529 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนารูปแบบการวิจัยขึ้น เรียงสำหรับครูในระดับประถมศึกษา สั่งกตสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 1) ทำการวิจัย ค้นคว้าหารูปแบบ ปรับปรุงและพัฒนา คู่มือวิจัยชั้นเรียน สำหรับครู
ประถมศึกษา
- 2) ควบคุมและติดตามครูกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดทำโครงการวิจัย
- 3) สรุปการดำเนินงานพัฒนารูปแบบและวิธีดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน
- 4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติเพื่อทราบ

5) ปฏิบัติการอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู เกี่ยวกับด้านผู้บริหารโรงเรียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า โรงเรียนประถมศึกษา แต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันทั้ง ภูมิการศึกษาของผู้บริหาร ขนาดของโรงเรียน และ ประสบการณ์ของผู้บริหาร มีการดำเนินการวิจัย ปฏิบัติงานวิจัย มากน้อย หรือไม่ได้ปฏิบัติเลย เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา หรือหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของข้าราชการครูเพื่อใช้ประโยชน์ที่จะสร้างสรรค์ผลงานการวิจัยให้เจริญและก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู
- 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน โดยจำแนกตาม ภูมิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน บทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกัน

2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน บทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกัน

3) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน บทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการวางแผน และการปรับปรุงพัฒนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู อีกทั้งจะทำให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติ เพื่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอื่น ๆ อีกด้วย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน
- 2) การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน
- 3) การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน
- 4) การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน
- 5) การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2540 จำนวน 321 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2540 จำนวน 289 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ

ระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นระดับชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ วุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ของผู้บริหารแต่ละตัวแปร จำแนกดังนี้

- (1) วุฒิของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกเป็น
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ปริญญาตรี
 - สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
- (2) ขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่จำแนกเป็น
 - โรงเรียนขนาดเล็ก
 - โรงเรียนขนาดกลาง
 - โรงเรียนขนาดใหญ่
- (3) ประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น
 - ประสบการณ์ในการบริหารงานน้อย (น้อยกว่า 5 ปี)
 - ประสบการณ์ในการบริหารงานปานกลาง (ตั้งแต่ 5-10 ปี)
 - ประสบการณ์ในการบริหารงานมาก (มากกว่า 10 ปี)

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนมี 5 ด้าน คือ

- (1) การส่งเสริมให้เกิดความสำนึกของงานวิจัยในโรงเรียน
- (2) การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน
- (3) การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน
- (4) การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน
- (5) การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

2) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความ รับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

3) การส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ ผู้บริหารโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในโรงเรียน ซึ่งมี 5 ด้านได้แก่

(1) การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียนพฤติกรรมที่ผู้บริหาร ส่งเสริมให้มีนโยบายและแผนปฏิบัติงานวิจัยในโรงเรียน สนับสนุนด้านเงินทุน และจัดหาอุปกรณ์ ประกอบการวิจัยในโรงเรียน เช่น เอกสาร ตำรา หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สนับสนุนครู แต่ละคนให้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และติดตามผลการปฏิบัติงานวิจัยของครูเป็น ระยะอย่างต่อเนื่อง

(2) การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ ผู้บริหารยกย่อง ชมเชย รับฟังความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของครูผู้ทำการวิจัยใน โรงเรียน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์วิจัยในโรงเรียน รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานวิจัยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

(3) การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหาร กระตุ้นครูให้เห็นความสำคัญของการวิจัย เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ๆ สนับสนุนครูให้ศึกษาค้นคว้าหา ความรู้เพิ่มเติม จัดการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านการวิจัยแก่ครู ส่งเสริมครูให้นำผล การวิจัยไปใช้ และปฏิบัติงานด้วยกระบวนการทางการวิจัยอยู่เสมอ

(4) การมีความยอมรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ ผู้บริหารเอาใจใส่การปฏิบัติงานวิจัยของครูอย่างเต็มที่ แนะนำให้คำปรึกษา และช่วยแก้ปัญหาที่ เกิดจากการทำวิจัยของครูและหาทางช่วยเหลือครูที่ยังไม่เคยทำการวิจัยให้มีโอกาสทำการวิจัย

(5) การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงานวิจัย การให้ความดีความชอบ แก่ครูผู้ผลิตผลงานผลงานวิจัย การใช้ผลงานวิจัยเพื่อนำไปปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น การแนะนำ

ช่วยเหลือครูให้ได้ส่งผลงานวิจัยเพื่อการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมทั้งมีการสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

4) วุฒิ หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ

- (1) วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
- (2) วุฒิปริญญาตรี
- (3) สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

5) ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียน โดยการยึดจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์ (โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536) ได้แบ่งขนาดของโรงเรียนเพื่อใช้ในกิจกรรมประกวดต่าง ๆ ดังนี้

- 5.1) โรงเรียนขนาดเล็กคือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน น้อยกว่า 120 คนลงมา
- 5.2) โรงเรียนขนาดกลางคือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121-300 คน
- 5.3) โรงเรียนขนาดใหญ่คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301-ขึ้นไป

6) ประสบการณ์ในการบริหาร หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง หรือหลายโรงเรียนรวมกัน จำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ

- (1) ประสบการณ์ในการบริหารงานน้อย คือ ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารเป็นเวลาน้อยกว่า 5 ปี
- (2) ประสบการณ์ในการบริหารงานปานกลาง คือ ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารเป็นเวลาตั้งแต่ 5-10 ปี
- (3) ประสบการณ์ในการบริหารงานมาก คือ ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารเป็นเวลามากกว่า 10 ปีขึ้นไป

7) โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษาหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 หรือชั้นชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 (โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู